

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v saboto 16. februarija 1856.

Cepljenje marúna ali kostanja v Liburnii (na Istrijanskem *).

Marún se cepi za lub na precej debelih kostanjevih steblicah ali pa tudi na mladih kostanjih po vejah, kadar počne mezga za-nj prihajati.

Ko se steblice ali veja čisto odžaga, se še z ojstrim nožem prav gladko poverhi poreže dobro gledé, da se lub ne razkroji.

Na to se vzame plošnjato-ošpičen klinček terdega lesa, se zabode kaka dva persta globoko za lub, marúnov cepič pa se zareže dobra dva persta nad odlomom do blizo steržéna, da se mu naredí sedlo; potlej se ravno in gladko čez steržén na klinček do konca poreže, na drugi strani pa se samo mertvi lub z ojstrim pererezom **), to je, peresnikom ali nožem, s katerim se peresa režejo, posname na krajih gori do sedla, na herbtu se pa malo niže pustí, ker stebličev lub včasih počí, da ne pride vosek na živi cepičev lub.

Mertvi cepičev lub je treba zato porezati, da se more divjakova mezga v cepič vzdigavati.

Za tem potegnivši oni klinček izzad luba se cepič terdo za-nj vtakne, da njegova zarezica čisto na steblice sede.

Z drugim cepičem se na drugi strani ravno tako storí, pa dobro naj se pazi, da okoli cepičev za lubom nič votlega ne ostane.

Potlej se po verhu in na strani, ako je lub počil, s cepnim voskom vse prav dobro zamaže in se pritisne na to ilovce ali mahú; potem vzemi kako debelo perteno ali volnato cunjo, ki se od obéh strani toliko zastríže, da prideta cepiča v zastrížka; se položi na mah ali ilovco, kraji se pa doli zavijejo po stebli, ki se pri verhu okoli cepičev naj raje z ličjem lepo poveže, da ga sonce ne posuší.

Ko počnejo mladike rasti, je treba k stebli kakošnih vej privezati, da veter cepičev ne odkrehne. J. V.

Priporočilo koroških tepk.

Tepke (Mostbirnen), ki jih imajo na Koroškem in posebno v lavantinski dolini, so veliko boljše od naših krajnskih ali štajarskih, zato, ker

- 1) hitreje rastejo in tedaj tudi pred sad donšajo;
- 2) drevó ni tako košato, tedaj se zamorejo brez škode tudi okoli njiv zasaditi;
- 3) se ne zmečajo, tedaj dajejo čist mošt (tepkovec);
- 4) so tako pusté, da tudi na poti so varne tatinstva;
- 5) so debeleje od družih.

V lavantinski dolini napravljajo tako dober tepkovec, da se komaj loči od vinskega mošta, pa imajo tepke tudi zasajene po vsih potih, celó po senožetih in poleg njiv. Kdor ne verjame, naj gré gledat ali naj vpraša ondotne go-

*) V 6. listu „Novíc“ leta 1854 je častiti gosp. J. V. popisal liburniški (istrijski) marún in nam takrat tudi cepičev poslal. Kako so se po Krajnskem razdeljeni cepiči obnesli, ne vemo, ker ni nobeden onih gospodov kmetijski družbi od tega kaj vediti dal. Prosimo lepo za naznanila tacih skušinj. Vred.

***) Réz je v Liburnii občno „Taschenmesser“. Pis.

spodarje in povedali mu bojo, da jim ne delajo tiste škode, ktere se bojé taki kmetovavci, ki o tem nimajo nobenih skušinj *).

Koliko imajo oljnate semena olja v sebi?

Če bi vse olje, ki ga imajo oljnate semena v sebi, iz njih izprešati mógli, bi ga v 100 funtih semena dobili

iz konopelj 25 funtov	iz maka 40—50 funtov
iz lešnjikov 48 „	iz retkve 40—50 „
iz buč 20 „	iz oljke 38—45 „
iz lanú 22 „	iz ogeršice 33—39 „
iz rička 30 „	iz sončnic 40 „

Po tem se lahko presoditi dá vrednost oljnatih sadežev, ako gledamo na njih oljčnost. Vidimo pa iz tega tudi, da v poslednjem listu pohvaljeni riček res hvalo zasluži.

Gospodarske drobtinčice.

(Turšica namestnica kave.) Med vsimi namestniki kave (kofeta) ji je turšica naj bolj podobna. Če se turšica speče, zmelje in je trikrat več za enmalo več vode skuha, se napravi kava, ktera je sama po sebi (črna) ali pa mlečna prav dobra, čeravno razločna od kave. Turšična kava je enmalo gostejša od navadne, pa to ji nič ne škoduje, saj tudi Turki, ki kavo še bolj poznajo in obrajtajo kakor mi, le gosto pijejo. Ker turšična kava ne zgreje človeka tako kakor prava kava, je tudi zdravju tečna zlasti bolj občutljivim ljudem in otrokom. Kdor pa le ne more slovesa dati arabski kavi, naj jo meša napol in imel bo prav prijetno in tečno pijačo.

Komur se ta reč malenkost zdí, naj le pomisli, koliko bi se dnarja prihranilo, ker sedaj že vse kavo pije. Naše cesarstvo potrebuje na leto več kot 22 milijonov funtov kave — koliko dnarja gré v ptuje dežele! Saj polovica bi se ga lahko prihranilo in po vsem tem bi ravno tako dobro kavo pili.

(Kako so nekđaj kaznovali ljudi, ki so vino mešali in blodili). V sredi 15. stoletja so v Koloni (Köln) na Rajnu takošno poblojeno vino v reko Rajn zlivali, sodce sožigali, blodnike na terlico postavljali, na vrat in lica jim znamenja vžigali, do nagega jih slekovali, s šibami jih po mestu gnali in jih za vselej iz mesta zapodili. — Koliko bi imeli dan današnji opraviti, če bi z blodniki tako ravnali!

(Vremenski prerok iz dunajske okolice) prerokuje za letošnjo zimo še veliko skokov od mraza do južnega vremena in od južnega vremena spet do mraza, spomlad pa lepo in poletje vroče.

(Zalogo mnogoterih kmetijskih orodij in mašin) bo napravil slavni vodja ogersko-altenburške kmetijske učilnice, dr. Pabst, v ogerskem Altenburgu (Ung. Altenburg). Vse poterjene orodja in mašine se bojo tù na prodaj dobivale; da se bo dobro blago dobivalo, nam je ime vodjevo gotov porok.

*) Pač prav bi bilo, da bi prav veliko cepičev ali pa drevesic iz imenovane blagoslovene doline zasadili tudi v naše kraje, ker take tepke navadnemu gospodarstvu bolj zaležejo kakor marsiktera druga žlahna hruška. Vred.